

[Udenrigsministeren.]

gering, som udenrigsminister Halvard Lange udtalte i stortinget den 3. februar, regnede med, at der kun var små udsigter til en tilfredsstillende løsning af materielspørgsmålet, hvis man ikke var villig til at gå ind på de sikkerhedspolitiske realiteter.

På svensk side ønskede man et alliancefrit nordisk forsvarsforbund, der både formelt og reelt måtte være uafhængigt af magtgrupperinger udenfor forbundet. Vide kredse i Norden nærer den opfattelse, at der kunne indtræde en forværring af den internationale situation, såfremt et nordisk forsvarsforbund ikke er fristående, men suppleres med garantier og aftaler til anden side, medens et alliancefrit forbund derimod kunne bidrage sit til afspænding og fred.

På dansk side var vi af den opfattelse, at vi først og fremmest måtte undersøge de muligheder, der måtte bestå for indenfor rimelig tid og på rimelige vilkår at få våben og leverancer til et skandinavisk forbund, uden at dette påtog sig politisk betænelige forpligtelser overfor andre magter.

Det var naturligt for de danske forhandlere at søge at mægle der, hvor norske synspunkter afveg fra svenske.

Under drøftelserne i Oslo blev der fra norsk side gjort et forsøg på at imødekomme det svenske synspunkt, et forsøg, der blev mødt med åben svensk anerkendelse, men det blev under konferencen klart, at skønt der allerede under møderne i Karlstad og København var konstateret vidtgående enighed, var det ikke for tiden muligt at nå frem til den fornødne samstemmighed om forudsætningerne for og konsekvenserne af et skandinavisk forsvarsforbund.

Der blev under drøftelserne tilvejebragt fuld klarhed over, hvad der af parterne måtte tilstræbes som grundlag for en fælles løsning af de skandinaviske landes sikkerhedsproblemer, men det viste sig ikke ved denne lejlighed muligt helt at slå bro over de principielle meningsforskelle. Det konstateredes derfor, at der ikke i øjeblikket var tilstrækkeligt grundlag for indgåelsen af et forbund. Drøftelserne havde været ført med åbenhed og i en ånd af gensidig tillid og forståelse. Og der var fuld enighed om, at de tre folk skal fortsætte og videre udbygge deres samarbejde på vigtige områder, og at den løbende indbyrdes rådslagning om udenrigspolitiske spørgsmål skal oprettholdes og styrkes.

Det er fra forskellige sider blevet hævdet, at Danmarks stilling er den, at vi intet

standpunkt har, at vi udelukkende har søgt at mægle for så at stille os på det standpunkt, som et svensk-norsk kompromis måtte medføre.

Det fremgår af, hvad jeg allerede har sagt, at denne påstand er urigtig. Vor opfattelse er den, at et alliancefrit, gensidigt forpligtende skandinavisk forsvarsforbund med vished for, at de nødvendige forsyninger kan opnås udefra — og det vil jo i praksis sige vestfra —, ikke alene er den bedste løsning af de nordiske landes sikkerhedsproblemer, men tillige, at en sådan ordning er et naturligt led i en konstruktiv fredspolitik. Det er den løsning, der efter regeringens opfattelse stemmer bedst med Danmarks og det øvrige Skandinaviens interesser. Den vil foruden at bidrage til at øge de skandinaviske landes sikkerhed tillige være en stabiliserende faktor for freden og bidrage til afspænding i den almindelige situation. Det er dette mål, regeringen har for øje.

Nu kan man naturligvis spørge: Er det ikke formålsløst at søge at få våben specielt fra De Forenede Stater til et sådant forbund? Forelå der ikke allerede, før møderne i København og Oslo blev holdt, tilstrækkeligt mange officielle og officiose amerikanske udtalelser, der viste, at uden beredvillighed til at påtage sig gensidige forpligtelser ville det ikke nytte noget at henvende sig? at kun de lande, der var beredt til at slutte sig til en atlantisk union kunne gøre sig håb om i overskuelig fremtid at komme i betragtning ved leverancer af våben og andet krigsmateriel?

Ja, det er rigtigt, at de udtalelser, der forelå, måtte advare mod uddreven optimisme med hensyn til den forståelse, vore planer på forhånd ville møde i Washington og andre steder. Men man må ikke glemme, at vi efter mødet i Oslo først nu i disse dage er ved at fremsætte vore synspunkter og forklare den helt nye situation, der ligger deri, at de skandinaviske lande er rede til at slutte en aftale om med alle midler i fællesskab at tage kampen op mod et væbnet angreb på et eller flere af disse lande og på denne måde deltage i forsvaret af den demokratiske verdens idealer om frihed og ret. Skandinavien som fredsfaktor er ikke uden betydning.

Med rette kan vi da spørge: Er mulighederne for at nå vort fælles mål — det er: at sikre freden — størst, når et enigt Skandinavien er besluttet på i fællesskab og med den materielle bistand, som vi kun kan få udefra, at forsvare sig, hvis det an-